

Újfajta lehetőséget ad arra, hogy az emberek kapcsolatba lépjenek, eszmét cseréljenek egymással, tájékozódjanak, ismereteiket gazdagítsák, s ebből a szempontból az internet szerepét nagyon pozitívnak látom.

Már említettem, hogy lapunk a világirodalomnak is teret szentel, következképp arra törekszünk, hogy külföldi kapcsolatainkat kibővítsük, újakra tegyünk szert. Ebből a szempontból a mostani találkozót is nagyon hasznosnak ítélem; személy szerint szívesen veszem az ismerkedés, az eszmecsere minden lehetőségét. Az effajta találkozók azért is kívánatosak, mert megalapozhatnak egy szorosabb és termékeny együttműködést. E tekintetben elsősorban arra van szükség, hogy definiáljuk, melyek a közös témáink, célkitűzéseink, érdekeink. A mi világunkban, a folyóiratok és könyvkiadók világában ilyeneket viszonylag könnyen találunk, s ha már meghatároztuk őket, akkor az együttműködés már adott, természetes dolog lesz.

Az irodalom az életünk

Igor Brlek, a ljubljanoi *Studentska Žalozba* igazgatója:

A *Studentska Žalozba* (Diák Kiadó) nevű intézményünket külföldön inkább Beletrinaként emlegetjük, mert az eredeti neve alapján nem vennének minket komolyan. Mintegy ötven címet adunk ki évente, szépirodalmat, elméleti könyveket, valamint szöveggyűjteményeket a ljubljanoi egyetem számára. Mind a külföldi irodalom hazai, mind a szlovén irodalom külföldi népszerűsítésére törekszünk, de nem a könyvkiadás az egyetlen tevékenységünk. Két fesztivált is szervezünk, az egyik *A költészet és bor napjai*, amely tudomásom szerint a legnagyobb költészeti fesztivál Európában. Tavaly rendeztük meg először a kortárs novellák fesztiválját, ez a *Fabula* nevet kapta. A mi vezérelvünk nagyon egyszerű: az irodalom az életünk. Próbálunk hasonló gondolkodású embereket keresni szerte a világban, akikkel együttműködhetünk. Úgy vélem, ez az egyik legjobb módja annak, hogy Szlovéniát is népszerűsítsük, ami fontos, hiszen mi kicsi és új ország vagyunk. A szlovén kiadók összesen körülbelül négyezer címet adnak ki évente, s ezek többsége kommersz. A miénkhez hasonló intézmények arról gondoskodnak, hogy a szlovén emberek megismerhessék az értékes világirodalmat és a kevésbé népszerű térségek irodalmát.

Jelenleg tizen vagyunk főállásban, és van huszon-

öt külsős munkatársunk, akik napi rendszerességgel dolgoznak velünk. Többféle forrásból tartjuk fenn magunkat. A legfontosabb ezek közül a ljubljanoi egyetemi diákszervezet, amelyet sajnos alighanem át fognak alakítani. Ez nekünk komoly gondot fog jelenteni, mert tőlük kapjuk a legtöbb támogatást, ők finanszírozzák a kiadó alapvető működését. Kapunk támogatást nemzeti és nemzetközi kulturális alapoktól is, így például a Kulturkontakt vagy a Kultúra 2000 programtól. Bevételeink harmadik forrása pedig az értékesítés.

Ami olvasóközönségünket illeti, szépirodalmi kiadványaink esetén célcsoportunkat azok az emberek jelentik, akik nem a kommersz irodalom iránt érdeklődnek, hanem jó, értékes irodalmat keresnek. Társadalomtudományi kiadványok esetén a diákok és a még érdeklődő volt diákok az olvasóink. Szöveggyűjteményeink természetesen az egyetemi hallgatónak szólnak. Ezen a téren különös a helyzet, mert bár több mint ötvenezer diák tanul Ljubljanában, nincs helyi egyetemi kiadó. A nagyobb tanszékek maguk adnak ki könyveket, a kisebbeket viszont mi támogatjuk. Szöveggyűjteményeink ezért nagyon fontos, hiánypótló szerepet töltenek be. Vannak különböző projektjeink is. Tavaly például kiadtunk egy, a biokémia eredetéről szóló sorozatot, amely huszonöt év óta az első ilyen vállalkozás Ljubljanában.

Magyarországi partnereink közül legfontosabb a Jelenkor Kiadó. Legutóbb áprilisban jártunk Budapesten, a Nemzetközi Könyvfesztiválra jelent meg Aleš Čar *Kutyatagó* című regénye, a JAK világirodalmi sorozatában. Adtunk már ki magyar szerzőket is szlovén fordításban, pl. Kertész Imre *Sorstalanságát*, vagy legutóbb Darvasi László *Szerezni egy nőt* című novelláskötetét. Van egy olyan projektünk, amelyben Magyarországgal, Horvátországgal és Olaszországgal működünk együtt. Ennek keretében, ha jól tudom, eddig mi négy könyvet, Magyarország egyet adott ki, Olaszország, amely az egészet kezdeményezte, egyet sem, Horvátország

pedig még kiadót keres... nagyon fontos, hogy megbízható partnereid legyenek.

Mivel Szlovénia sosem volt igazán független állam, a kultúra, főleg az irodalom és a nyelv nálunk mindig nagyon fontos volt. A politikában ma is, amikor szabad, önálló állam vagyunk, sokat beszélnek nyelvi, kulturális, irodalmi identitásról, és még mindig erős támogatást élvez a minőségi irodalom. Ennek ellenére azt gondolom, a kultúra, a nyelv, az irodalom nincs már annyira a középpontban, ma az állam leginkább a politikára, a hadseregre, turizmusra épít, míg korábban a kultúra volt a legerősebb építőelem.

Egy hónapja egy konferencián voltam Varsóban, a téma az európai kulturális identitás volt. Két napig folytak a beszélgetések. Ilyen találkozók után az ember általában azt érzi, nem igazán változik a helyzet. Néha viszont sikerül olyan kapcsolatokat kiépíteni, amelyek mentén tovább lehet lépni. Az ilyen találkozókra szükség van. Ez a mai konferencia például nagyon érdekes volt. Mi elég keveset tudunk Ukrajnáról. Ha azt szeretnénk, hogy ez az ország Európa része legyen, el kell indítanunk olyan folyamatokat, amelyek ezt elősegítik. Nem a kulturális integrációra gondolok – nem is szeretem ezt a kifejezést –, hanem a kulturális cserére. A kultúra megnyitja az ajtókat, kitölti a különböző népek közötti űrt. Ha teszünk azért, hogy az ukrán irodalmat jobban megismerjék Európában, jobban meg lehet majd érteni az országot is. Ha ez nem történik meg, Ukrajna és az uniós államok közelítése csak politikai síkon történik meg, az pedig nem lenne jó.

Ami a mi kiadónkat illeti, nyitottak vagyunk új kapcsolatokra, érdeklődünk az ukrán irodalom iránt is. Mindenféleképpen szorgalmazni fogjuk az együttműködést.

A Visegrád-alapú könyvkiadásért

Ágoston Attila, a *Kalligram* Kiadó munkatársa:

A *Kalligram* röviddel a rendszerváltás után, 1991-ben alakult Pozsonyban. Azelőtt Szlovákiában egyetlen magyar könyvkiadó volt, ezzel versenyezve kezdtünk dolgozni. Kezdetben, egy rövid ideig kizárólag szlovákiai magyar szerzők műveit adtuk ki. Aztán, ahogy szélesedett a szerzői gárda, úgy alakult át a kiadó is: magyar-

országi magyar szerzők, majd szlovák szerzők szlovák műveivel bővült kínálatunk. Ma már elmondható, hogy a *Kalligram* az egyik legfontosabb szlovák kiadó, amely a magyar piacon is előkelő helyet foglal el. A könyveken túl három folyóirat is megjelenik nálunk, a magyar nyelven kiadott *Kalligram*, a szlovák nyelvű *Os* és *Anthropos*. A *Kalligram* folyóirat elsősorban az irodalomra, az irodalmi értékekre koncentrál, a Kárpát-medence egészéből választva a szerzőket. Hangsúlyozni szeretném, hogy a kiadó filozófiája értelmében csak egyetlen magyar irodalom létezik, függetlenül attól, hogy a szerző milyen országban él, ha a nyelve magyar. Ezt az egységes irodalmat szeretné kifejezni maga a lap. Az *Os* társadal-

mi, politikai kérdésekkel foglalkozó, az *Anthropos* pedig filozófiai tematikájú kiadvány.

A *Kalligram* Pozsonyban és Budapesten is működtet kiadót. A szlovák kiadóban azonos arányban jelennek meg szlovák és magyar művek. A magyar részleg elsősorban kortárs irodalmat ad ki, eredeti műveket és fordításokat. Pozsonyban az európai művelődéstörténet alapműveit jelentetjük meg egy-egy sorozatba rendezve, túlnyomó többségben fordításokat. Olyan alapvető könyvekről van szó, amelyeknek szerepelniük kéne minden értelmiségi könyvtárban, csak szlovákul eddig nem jelentek meg, mert vagy csehül olvasták őket annak idején a szlovákok, vagy úgy sem. A kiadó tehát egyfajta emancipációs funkciót is betölt, legfőbb hivatásának ugyanis azt tekinti, hogy nyugat-, közép- és kelet-európai alapműveket adjon ki.

Én magam elsősorban jogdíjakkal foglalkozom, másik fontos feladatköröm pedig a pályázatok intézése. Különléle nemzeti fordítási alapokhoz adunk be pályázatot, például a Magyar Könyv Alapítványhoz, ha magyar szerzőt akarunk kiadni szlovákul. Nem ismerem a pon-